

پیشنهاد یک نویسنده‌ی ایرانی برای اصلاح خط عرب

دکتر علینقی منزوی

[مجله کاوه (مونیخ)، ش 37، سال 9، مهرماه 1350، ش 4، صص 129-130]

نوروز امسال، در بیروت کتابی منتشر گردید که سر و صدای فراوانی به دنبال خویش می‌داشت. اکنون مدت سه ماه است که این کتاب صفحاتی از روزنامه‌ها و مجلات و ساعت‌هایی از رادیو و تلویزیون‌های بیروت را به خویش اختصاص داده است. این کتاب زیر عنوان "نظرات جدید فی تاریخ الادب - لاهمذ اللوآسانی استاد الفارسیه المساعذ فی الجامعه اللبنانیه در 432 صفحه منتشر گردیده و در آن سه موضوع جداگانه مربوط به تاریخ ادبیات مورد بررسی قرار گرفته است.

نخستین موضوع آن مربوط به حسان ثابت، شاعر پیغمبر اسلام است، و دو موضوع دیگر که مستقیماً با تاریخ ما ارتباط دارد عبارت است از: ابن مقفع و کتاب "الادب الصغیر" منسوب به او سپس مساله مهم شعوبیه و ضدیت آنها با اعراب در سده (دوم هجری - هشتم میلادی). سر و صدای یاد شده بیش از آن که مربوط به موضوع‌های سه‌گانه آن باشد ناشی از چند امر زیر است:

1- نویسنده این کتاب یک املائی نسبتاً جدیدی را برای خط عربی پیشنهاد نموده است و با در نظر گرفتن این که املائی کنونی خط عربی بیش از آن که برای ما فارسیها مورد دردسر است، برای خود اعراب مساله‌ای بغرنج و لاینحل مانده است، متوجه خواهیم گردید که طرح نوعی حل برای برخی مشکلات آن، آنهم از طرف یک نویسنده غیر عرب چقدر جالب توجه خواهد بود.

2- این که نویسنده کتاب با کمال شجاعت پیشنهاد خویش را در همین کتاب به مرحله عمل نهاده یعنی خوانندگان عرب را در برابر واقعیت قرار داده و مفید بودن پیشنهاد را با تجربه ثابت کرده است.

3- این که آقای احمد لوآسانی مولف کتاب و دهنده این پیشنهاد یک جوان ایرانی است که کرسی زبان ادبیات فارسی را در دانشگاه لبنان اداره می‌نماید، و پیش از این، کتاب او در باره تدریس زبان فارسی مکرر در بیروت چاپ شده بوده است.

پیشنهاد آقای لوآسانی آن است که الف‌هایی را که تاکنون نانوشته می‌خوانده‌اند و یا آن که به صورت "ی" می‌نوشته‌اند و "آ" می‌خوانده‌اند همگی را به صورت الف بنویسند. به طور مثال:

حرف	اسم	فعل
هذا = هاذا	مجتبی = مجتبا	روی = روا
هؤلاء = هاؤلاء	موسی = موسا	قضی = قضا
لکن = لکن	عیسی = عیسا	رمی = رما

یادآور شوم که من در نوشته‌های ناقابل خویش که در تهران از 1951 به بعد چاپ کردم و برخی از آنها از انتشارات دانشگاه

تهران بوده است، مقداری از این طرح را عملی ساخته‌ام یعنی کلمات عربی را که به فارسی آمده است و الفهای آنها به صورت "ی" و "و" نوشته می‌شد و "آ" تلفظ می‌گردید، همه را به صورت "ا" چاپ کردم و این کار از طرف اساتید محترم دانشگاه نیز مورد تأیید ضمنی قرار گرفت. لیکن من هنوز به خویش جرئت آن ندیده‌ام که "هذا" را به صورت "هاذا" و "لکن" را به صورت "لاکن" بنویسم، معذالک من با این روش آقای لواسانی موافقت کامل دارم، زیرا که هرچه نوشته با تلفظ نزدیکتر باشد کار آموزش برای آموزگار و دانش آموز آسان‌تر خواهد بود و از ساعاتی کار اضافی و بی‌سود کاسته می‌گردد.

اما راجع به اصل موضوع‌های سه‌گانه کتاب، باید بگویم که نظریات اینجانب با نظر مولف محترم موافقت چندانی ندارد، مخصوصاً در مورد شعوبیه ایشان را دچار همان عقده ضد یهودی اعراب می‌دانم، به نظر من ایشان به استناد دلیلهایی نارسا پای یهود را در این مساله به میان کشیده‌اند. البته اگر مقصود مولف رفع سوء تفاهم‌های میان ملل عرب و فارس باشد منظور ایشان مقدس است و لیکن کشف حقایق تاریخی که جنبه علمی دارد نباید هیچ‌گونه سوء تفاهم ایجاد نماید تا نیازی به رفع آن داشته باشیم.

دکتر علینقی منزوی